

แนวความคิดทางกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเอกสาร

2.1 ประวัติและวิวัฒนาการของความเป็น "เอกสาร"

คำว่า "เอกสาร" เป็นคำที่ใช้กันในสมัยปัจจุบัน และมีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 เป็นคำนาม หมายความว่า หนังสือที่เป็นหลักฐานและคำว่าหนังสือ เป็นคำนาม หมายความว่า เครื่องหมายใช้ขีดเขียนแทนเสียงหรือคำพูด ลายลักษณ์อักษร จดหมาย ที่มีไปมา เอกสาร บทประพันธ์¹ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ภาษาเขียน ซึ่งเป็นหนังสือ เป็นส่วนหนึ่ง ก่อให้เกิดเป็นเอกสารขึ้นมา หากย้อนไปในอดีต มนุษย์ในสมัยโบราณ ยังไม่ทราบวิธีการเขียน แต่จะเริ่มจากการออกปาล่าสัตว์² ซึ่งจะต้องช่วยตัวเองเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด จากการที่ออกปาล่า สัตว์นี้เอง ทำให้พวกเขาได้รู้จักวิธีการเลียนเสียงธรรมชาติ และใช้ธรรมชาติเป็นผู้สอนให้เขาได้ นำมาปรับปรุงทำเป็นสัญญาณเพื่อใช้ในการล่าสัตว์ และมีการทำสัญลักษณ์เพื่อการนัดหมายโดยใช้นิ้ว เขียนไว้ตามผนังถ้ำ เพื่อบอกถึงความรู้สึกหรือเพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้รู้กันในหมู่คณะ จากจุดนี้เอง มนุษย์ในสมัยโบราณได้มีการเริ่มสื่อความหมายความคิดออกมาให้ปรากฏระหว่างกัน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นเอกสาร ต่อมามีการเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ เสียงน้ำตก ไม้กระทบกัน ทำให้เกิดสาเหตุการพูดซึ่งเข้าใจกัน จึงทำให้มีผู้คิดค้น และทำเป็นสัญลักษณ์เพื่อให้เข้าใจ กัน จึงกลายเป็นภาษาเขียนขึ้น ซึ่งแบ่งระยะของภาษาเขียนตั้งแต่แรกเริ่มต้นจนถึงปัจจุบันได้ ดังนี้ 1. การใช้รูปภาพ 2. การใช้ความคิด 3. จากพยางค์เช่นนั้นเขาก็ติดต่อไปกลายเป็นใช้อักษร² ซึ่งต่อมามนุษย์รู้จักใช้ตัวอักษรหนังสือมาสื่อสารบันทึกข้อความ ให้เป็นหลักฐาน

¹คำว่า "เอกสาร" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ไม่ตรงกับ คำนิยามของประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 1(7).

²กระแสร้ มาลาฮารณ, ชุดา จิตพิทักษ์, มนุษย์กับบรรณกรรม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ ,2528), หน้า15-16.

ระหว่างกันอาจจะเป็นการแสดงการถ่ายทอดทางประวัติศาสตร์ พฤติกรรมของมนุษย์ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทำให้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชนรุ่นหลังใช้ศึกษาค้นคว้า อ้างอิง เท่ากับ เป็นการถ่ายทอดความคิดจากคนยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งได้โดยผ่านกระบวนการสื่อความหมายด้วยตัวอักษร ด้วยตัวหนังสือ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจขึ้นได้ ต่อมาเมื่อมนุษย์รู้จักใช้หนังสือ มีวิวัฒนาการอยู่ในชั้นอารยธรรม (Civilization) เช่น สมัยกรีก โรมัน มีการศึกษาเจริญขึ้น การบันทึกเรื่องราว ศิลปะ วิทยาการ ความรู้ ถ่ายทอดความรู้จากนักคิด นักปราชญ์ลงบนวัตถุที่ใช้ต่างกัน เช่น ดินเหนียว แผ่นหิน เป็นต้น

สำหรับในประเทศไทย การบันทึกเรื่องราวด้วยตัวหนังสือมีมานานแล้ว มักจะเขียนลงในใบลาน กระดาษข่อย แผ่นศิลาจารึก อาจเป็นการบันทึกเรื่องวรรณคดี ประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ เป็นต้น ในสมัยสุโขทัย สมัยนี้มีศิลาจารึกอยู่หลายหลัก (ศิลาจารึกทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณกว่าร้อย อ่านได้ประมาณ 70) ได้มีการบันทึกเรื่องราวประวัติลงในศิลาจารึก ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นชัดเจนถึงการเป็นเอกสารเกิดขึ้นได้ และเป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความนึกคิดของคนในสมัยนั้น ถ่ายทอดลงบนแผ่นหินให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรื่องราวได้จนกระทั่งถึงวันนี้ ต่อมาในสมัยอยุธยาคนเริ่มมีการศึกษา หัดอ่านเขียน ความเป็นนักปราชญ์ ความเป็นนักคิด ก็พยายามแสดงถ่ายทอดความคิดลงในใบลาน กระดาษข่อย ถึงความเป็นมาของประวัติศาสตร์ชนชาติไทย วรรณคดี ความเป็นอยู่ในอันเป็นประโยชน์ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป จวบจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตกหลังไหลเข้ามา การนำวิทยาการเครื่องมือในการพิมพ์ดังกล่าวจึงเกิดขึ้น ได้มีการผลิต เอกสารโดยอาศัยเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้แทนการขีดเขียนด้วยมือ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้การสื่อสารโดยเอกสารมีความเจริญก้าวหน้า สามารถส่งจากแหล่งหนึ่งไปยังอีกแหล่งหนึ่งได้ไกล ๆ บางที่สามารถข้ามทวีป หรือทวีปอื่น ๆ ในโลกได้ ซึ่งการสื่อสารทางความหมายนี้ได้ด้วยกันหลายอย่าง แต่โดยเฉพาะในเรื่องเอกสาร มีการนำมาใช้เรื่องการประชุมสัมมนามากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรูปของสไลด์ หรือเทคโนโลยีอื่นในการรับส่งข้อความในเอกสารนั้น ไปสู่อีกแห่งหนึ่ง เช่น เครื่องโทรพิมพ์คือส่วนหนึ่งการโทรคมนาคมอันประกอบด้วยการส่ง การเผยแพร่ หรือการรับซึ่ง เครื่องหมายสัญญาณ บันทึกข้อความ ภาพ หรือเสียง ข่าวสารในลักษณะใด ๆ โดยทางสายทางวิทยุ หรือทางทรานส์หรือทางระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น ๆ จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งที่อยู่ไกลกัน หรือเครื่องเทเล็กซ์ คือ โทรพิมพ์ที่คัดแปลงเพิ่มเติมให้มีหน้าปัดมัลติ เช่นเดียวกับเครื่องโทรศัพท์ ใช้

สำหรับหมุนโดยระบบอัตโนมัติ ระหว่างผู้เข้าเครื่องทั้งสองฝ่าย เพื่อทำการติดต่อกันโดยวิธีพิมพ์ข้อความ ติดต่อบริเวณกันแทนการพูด ซึ่งจะทำให้ปรากฏเป็นหลักฐานบนกระดาษพิมพ์ทั้งสองฝ่าย หรือแม้กระทั่งแฟกซ์ (Fax) หมายถึงการส่งเอกสารที่มีลักษณะเหมือนการถ่ายสำเนาเอกสารโดยที่กระบวนการส่งเอกสารของโทรสารจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยการแปลงสัญญาณไฟฟ้า ผ่านสายโทรศัพท์หรือผ่านข่ายสายโทรคมนาคมต่าง ๆ ก่อนจะส่งไปยังจุดหมายปลายทางเครื่องรับโทรสารนั้น ๆ ซึ่งสำเนาเอกสารที่ได้รับออกมานั้นจะมีลักษณะที่เหมือนต้นฉบับจริงทุกประการ

ดังนั้นวิวัฒนาการของเอกสารจะมีจุดมุ่งหมายในการสื่อสารความหมายการถ่ายทอดความรู้สึก ความรู้ และความคิดแทนคำพูด เพื่อปรากฏเป็นหลักฐานที่สามารถอ่านได้ด้วยสายตา มีความแน่นอน และชัดเจน แต่เนื่องจากต่างยุค ต่างสมัย ความเจริญก้าวหน้าไม่เหมือนกัน จึงใช้เอกสารไปในทางก่อให้เกิดประโยชน์กับชีวิตประจำวันของมนุษย์ต่างกัน โดยเริ่มจากจุดเริ่มต้นที่มีต่อการทำสัญลักษณ์ เพื่อการล่าสัตว์ และมีการทำสัญลักษณ์เพื่อการนัดหมาย เพื่อบอกความรู้สึก หรือเพื่อเป็นสัญลักษณ์ต่อมาจึงเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ วรรณคดีและในที่สุดเป็นการเผยแพร่ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ก้าวทันต่อเหตุการณ์ของโลกในที่สุด

2.2 แนวความคิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเอกสาร

กฎหมายอาญาประสงค์คุ้มครองสิทธิของบุคคล หรือมนุษย์ที่พึงมี ซึ่งได้แก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ เหล่านี้เป็นต้น ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงสิทธิ ได้แก่ ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่ แต่ประโยชน์เป็นสิทธิหรือไม่ก็ต้องแล้วแต่ว่าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพหรือไม่ ถ้าบุคคลอื่นมีหน้าที่ต้องเคารพ ประโยชน์นั้นก็เป็สิทธิ กล่าวคือได้รับการรับรองและคุ้มครองของกฎหมาย³ กฎหมายดังกล่าวอาจเป็นกฎหมายทางอาญาที่บัญญัติลงโทษบุคคลที่ไปละเมิดของบุคคลอื่น หรืออาจเป็นกฎหมายคุ้มครองในทางแพ่งให้อำนาจเจ้าของสิทธิที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นระวางการทำละเมิด หรือชดใช้ค่าเสียหาย เป็นต้น หรือ แม้กระทั่งกฎหมายมหาชน หมายความว่า รัฐโดยรัฐธรรมนูญก็ดี โดย

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487 หน้า 132.

กฎหมายก็ด้อยอรรถพิณตนเองเป็นการยอมผูกมัดของอำนาจสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของเอกชน
 ดังนั้น สิทธิทางกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางกฎหมายเอกชน หรือสิทธิทางกฎหมายมหาชน หรือทาง
 กฎหมายอาญา จึงเป็นการมุ่งให้การรับรองและคุ้มครองประชาชน ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย
 นั้น ๆ โดยเฉพาะในขอบเขตของกฎหมายอาญา โดยในเกลวอลล์เตอร์ได้กล่าวถึงกฎหมายอาญา
 ต้องการที่จะทำให้บรรลุถึงซึ่งวัตถุประสงค์สี่ประการ⁴ แต่ก็มีขอบเขตกฎหมายอาญาที่มุ่งคุ้ม
 ครอบป้องกัน ซึ่งเกิดจากความคิดของบุคคลที่เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดเป็นเอกสารขึ้นมาภายหลัง
 ไม่ แต่หากพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ "ทรัพย์สินทางปัญญา" (Intel-
 lectual Property) ซึ่งได้แก่กฎหมายลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า หากพิจารณา
 เปรียบเทียบกับลิขสิทธิ์ (Copyright) มีหลักการคุ้มครองผลงานที่แสดงออกมาจากมันสมองเรียกว่า
 "ผลงานสร้างสรรค์" ซึ่งจะจัดทำผลิตผลของงาน (derivation work) จำหน่าย แจก
 แสดงซ้ำ ทำซ้ำ ดัดแปลงรวมถึงสิทธิในการโอนหรืออนุญาตให้สิทธินี้แก่บุคคลอื่น ผลงานดังกล่าว
 อาจเป็นด้านวรรณกรรม(งานเขียน) นาฏกรรม ดนตรี ศิลปกรรม แผ่นบันทึกเสียง ฟิล์มภาพยนตร์
 เทปบันทึกเสียง ฯลฯ ในกรณีเช่นนี้ลิขสิทธิ์จึงมีความแตกต่างกับหลักการคุ้มครองของเอกสาร ก็คือ
 มีหลักการคุ้มครองตัวความคิด ซึ่งหากสื่อสารความนึกคิดของผู้ทำเอกสารลงบนกระดาษหรือวัตถุ
 อื่นใดเพื่อใช้เป็นหลักฐาน หากมีบุคคลปลอมเอกสารเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่า เป็นเอกสารที่แท้
 จริงย่อมจะทำให้ขาดความเชื่อถือในการใช้เป็นหลักฐาน และความปลอดภัยแห่งเอกสารซึ่งย่อมจะ
 เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนขึ้นได้

ในส่วนของกฎหมายอาญาที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคุ้มครองเอกสารสำหรับของประเทศไทย
 หากเราพิจารณาได้จากครั้งสุโขทัยเป็นราชธานีในหลักศิลาจารึก ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็น
 ราชธานีกฎหมายต่าง ๆ ได้สูญหายไปหมด และยุคต่อมา คือกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี
 กฎหมายอาญาได้ถูกบัญญัติขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายตราสามดวง ในพระอัยการลักษณะโจร พระ
 อัยการลักษณะวิวาท ค่ำดี พระอัยการอาญาหลวง หรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะอาญาหลวงปี

⁴ แปลและเรียบเรียงโดยอภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และพรทิพย์ เพ็ชรศิริ. "ขอบเขตของ
 กฎหมายอาญา," วารสารนิติศาสตร์ 9 (2521) : 103.

1895 พระอัยการอาญาราชฎ์ หรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะอาญาราชฎ์ปี 1902 พระอัยการ
ลักษณะพาลูกเมียผู้คนท่าน นอกจากกฎหมายอาญาจะได้ถูกบัญญัติไว้ในบางส่วนของกฎหมายตราสาม
ดวงแล้ว ยังได้ถูกบัญญัติออกมาในรูปพระราชบัญญัติต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วย
อั้งยี่ ร.ศ. 116 พระราชกำหนดว่าด้วยการช่มชืนร่วมประเวณี ร.ศ. 118 พระราชบัญญัติหมิ่น
ประมาท ร.ศ. 118 ประกาศลักษณะฉ้อ ร.ศ. 119 เป็นต้น⁵

จะเห็นได้ว่าไม่พบหลักฐานที่แน่ชัดในหลักศิลาจารึกสมัยสุโขทัย และสมัยกรุงศรีอยุธยา
เนื่องจากเอกสารเขียนด้วยมือในคงเหลืออยู่น้อยที่สุด ที่เป็นดังนั้นก็เพราะกรุงศรีอยุธยาถูกข้าศึก
ปล้นทำลายเสียหายอย่างร้ายแรงใน พ.ศ. 2310 อันเป็นเหตุให้เอกสารเขียนด้วยมือซึ่งเก็บรักษา
ไว้ในหอสมุดหลวงต้องพินาศไปเป็นส่วนใหญ่ อีกประการหนึ่งเอกสารเขียนด้วยมือนี้จะเก็บไว้ให้
คงทนอยู่นานไม่มีใครได้ ส่อมจะชำรุดเสียหายไปโดยเร็วเนื่องจากความชื้นของเอกสาร และคนโบราณ
ไม่ทราบวิธีที่จะเก็บรักษาเช่นในปัจจุบันนี้แต่สามารถค้นพบหลักฐานสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในกฎหมาย
ตราสามดวง หรือกฎหมายอื่นซึ่งไม่มีการบัญญัติไว้เป็นหมวดหมู่โดยเฉพาะ แต่บัญญัติไว้รวมอยู่ใน
เรื่องอื่นไว้เป็นบางแห่ง แล้วได้มีคำเรียกชื่อไม่เหมือนกับกฎหมายปัจจุบันนี้ แต่มีความหมายอย่าง
เดียวกับปัจจุบัน เช่น ปลอมบาญชี (ภาษาในขณะนั้น) ได้บัญญัติไว้ในพระอัยการหลวงหรือที่เรียกว่า
กฎหมายลักษณะอาญาหลวงปี 1895 มาตรา 38, 90, 106 ปลอมตราได้บัญญัติไว้ในพระอัยการ
หลวง หรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะอาญาหลวง มาตรา 55, 59 และในพระอัยการลักษณะโจร
หรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะโจร ปี 1903 มาตรา 156 ปลอมลายมือได้บัญญัติไว้ในพระอัยการ
หลวงหรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะอาญาหลวงมาตรา 65, 90 ปลอมบริคณฑ์ได้บัญญัติไว้ในพระ
อัยการลักษณะผู้เมีย หรือที่เรียกว่ากฎหมายลักษณะผู้เมีย มาตรา 73 เป็นต้น ต่อมาในแผ่นดิน
ของรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดให้รวบรวมกฎหมายลักษณะเดียวกัน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในพระราช
กำหนดกฎหมายต่าง ๆ เข้าไว้เป็นหมวดหมู่และเพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายใหม่ ประกอบกับ
ทรงประสงค์จะพัฒนากฎหมายให้เจริญยิ่งขึ้น จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรรมการขึ้น ทำหน้าที่ตรวจ

⁵ พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิริยการพิมพ์, 2502), หน้า 117.

ชำระพระราชกำหนดกฎหมายเก่าใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2440 จนถึง พ.ศ. 2451 (ร.ศ. 127) ได้ตรวจชำระแก้ไขกฎหมายอาญาเสร็จสิ้นสมบูรณ์⁶ ประกาศใช้เป็นกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นประมวลกฎหมายที่จัดไว้เป็นระบบ หมดหม่อมในการให้ความคุ้มครองเอกสาร⁷ ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายฉบับนี้คงมาจากกฎหมายอังกฤษ เพราะมีหลักเกณฑ์ และความหมายใกล้เคียงกันมาก ซึ่งจะกล่าวถึงกฎหมายอังกฤษในบทต่อไป ประกอบกับคณะกรรมการชำระกฎหมายเพื่อประมวลกฎหมาย ก็มีทั้งนักกฎหมายไทย และนักกฎหมายชาวต่างประเทศ ซึ่งได้แก่อเมริกัน อังกฤษ เป็นส่วนรวม โดยเฉพาะนักกฎหมายไทย ก็ศึกษาจากประเทศอังกฤษ บุคคลที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงก็คือ เสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ดังนั้น กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) และต่อมาได้ปรับปรุงในประมวลกฎหมายต่าง ๆ จนครบถ้วน รวมทั้งการปรับปรุงการศาลด้วย จนเราได้เอกราชทางการศาลอย่างสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2481 กฎหมายลักษณะอาญานี้ แม้ไม่เรียกชื่อว่าเป็นประมวลกฎหมาย แต่ก็มีลักษณะเป็นประมวลกฎหมาย⁸ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ภาค

ภาคที่ 1 ว่าด้วยข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งหมวด 1 คำอธิบาย ได้บัญญัติคำว่า "จดหมาย" ในมาตรา 6 (7) "หนังสือ" ในมาตรา 6 (18) "หนังสือราชการ" ในมาตรา 6 (19) และ "หนังสือสำคัญ" ในมาตรา 6 (20)

ภาคที่ 2 ว่าด้วยลักษณะความผิด ประกอบด้วยลักษณะความผิด 11 ส่วน และได้บัญญัติไว้ในส่วน 5 ว่าด้วยความผิดที่กระทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล และทรัพย์ในหมวดที่ 1 - ความผิดฐานปลอมหนังสือตั้งแต่มาตรา 222 ถึง 231

ต่อมามีการจัดทำประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้ใช้มาเป็นเวลาประมาณ 29 ปี คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญานี้เสียใหม่ทั้งฉบับ เมื่อ

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 119-121.

⁷ ในขณะนั้นยังไม่เรียกว่า "เอกสาร" แต่ใช้คำว่า "หนังสือ" แทน ซึ่งมีความหมายเดียวกัน

⁸ สว่าง ลีนะสมิต, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด, 2530), หน้า 13.

พ.ศ. 2480 แต่ได้ปรับปรุงเสร็จจนได้มีประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2500 เป็นต้นมา

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ภาค

ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ 1 บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป หมวด 1 บทนิยาม ได้บัญญัติคำว่า "เอกสาร" ในมาตรา 1 (7) "เอกสารราชการ" ในมาตรา 1(8) และ "เอกสารสิทธิ" ในมาตรา 1 (9)

ภาค 2 ความผิด ลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง หมวด 3 ความผิดที่เกี่ยวกับเอกสารตั้งแต่มาตรา 264 ถึงมาตรา 269

ภาค 3 ลหุโทษ

บทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ในส่วนที่เกี่ยวกับเอกสาร จะมีลักษณะคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน เป็นแต่ประมวลกฎหมายแก้ไขทันสมัยขึ้น

นอกจากนี้ก่อนจะกล่าวถึงทำไมจึงใช้กฎหมายอาญาคู่ครองเอกสาร ในหัวข้อ 2.2 ต่อไป จำต้องทำความเข้าใจแนวความคิดหลายแนวความคิด ที่อธิบายถึงว่ากฎหมายอาญาในฐานะเป็นเครื่องควบคุมสังคมที่กำเนิดของกฎหมายอาญาอย่างไร อันเป็นจุดเริ่มต้นของการมีกฎหมายอาญาขึ้นมาคุ้มครอง

แนวความคิดที่ 1 ถือว่ากฎหมายอาญามีกำเนิดมาจากเรื่องละเมิด ตามแนวความคิดนี้ การกระทำอันใดที่ทำให้เอกชนได้รับความเสียหาย ย่อมทำให้ผู้เสียหายเกิดความพยายามแก้ไขด้วยตัวเอง เป็นการแก้แค้น ฉะนั้นการกระทำดังกล่าวจึงถือว่าเป็นการทำให้เกิดความเสียหายแก่เอกชนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นขั้นๆ จนสังคมเข้ารับหน้าที่จัดการกับการกระทำเช่นนั้นและถือว่าเป็นการทำให้เกิดความเสียหาย แก่สังคม หรือแก่รัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีเป็นขั้น ๆ ดังนี้ในการเปลี่ยนแปลงขั้นแรกผู้ที่แก้แค้นได้ ขั้นต่อมาการจะแก้แค้นต้องได้รับความยินยอมของสังคมเสียก่อน จึงจะทำการแก้แค้นได้ ขั้นต่อมาก็มีการวางกำหนดไว้ว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายจะแก้แค้นแก่ผู้กระทำผิดได้เพียงใดบ้าง ขั้นต่อมาก็มีการกำหนดให้ ผู้แทนของสังคมสืบสวนให้แน่นอนเสียก่อนว่ารูปเรื่องเข้าหลักเกณฑ์ที่จะมีการแก้แค้นกันได้ และต่อมา

ก็ถึงขั้นที่สมาชิกของสังคมเข้าร่วมมือกับผู้เสียหายในการแก้แค้น ย่อมไม่เป็นที่สงสัยเลยว่ามี การกระทำผิด บางอย่างที่มีกำเนิดมาจากละเมิด และได้กลายมาเป็นการกระทำผิดทางอาญา โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นลำดับมาหรือเพียงบางขั้น แต่เราไม่อาจถือว่าแนวความคิดนี้ ถือว่าเอกชนมีความสำคัญกว่าสังคม คือการกระทำผิดเป็นการทำความผิดต่อเอกชนโดยตรง ซึ่งไม่เป็นความจริงเสมอไป เป็นที่แน่นอนว่าในสังคมสมัยก่อนมีการกระทำผิดหลายอย่าง ซึ่งได้ ถือว่าเป็นการกระทำผิดต่อสังคมโดยตรงทีเดียว เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏ และการฝ่าฝืนกฎ เกี่ยวกับการล่าสัตว์ เป็นต้น

แนวความคิดที่ 2 ถือว่ากฎหมายอาญามีกำเนิดมาจากวิธีการอันมีเหตุผลของสังคมที่ รวบรวมกันเป็นปึกแผ่น เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น และสังคมเห็นว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งไม่ พึงประสงค์ ก็วางระเบียบสืบไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดเช่นนั้นเกิดขึ้นอีก และระเบียบ เช่นว่านั้นแหละคือ กฎหมายอาญา กฎหมายอาญาบางส่วนคงมีกำเนิดมาโดยวิธีนี้ แต่แนวความคิดนี้ ก็เช่นเดียวกับแนวความคิดแรก ถึงไม่เพียงพอที่จะถือเป็นคำอธิบายว่ากฎหมายอาญาโดยทั่วไป วิวัฒนาการผันแปรมาอย่างไร

แนวความคิดที่ 3 ถือว่ากฎหมายอาญามีกำเนิดมาจากที่ชนบทรรมนิยมประเพณี ปราบกฎ รุปร่างแน่นอนขึ้นมา ประเพณีบางครั้งก็เกิดขึ้นมาโดยไม่มีเหตุผล แต่เมื่อได้ถือเป็นแนวปฏิบัติตาม กันมาชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก็จะมีสภาพเป็นทำนองข้อบังคับ หรือระเบียบของสังคมอย่างหนึ่ง การ ละเมิดประเพณีเช่นนั้นจะทำให้สังคมเกิดปฏิกิริยาในทางเป็นปรปักษ์ต่อผู้ล่วงละเมิด ทำให้เกิดมี กฎหมายอาญาพร้อมทั้งการลงโทษเป็นบทบังคับขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดระเบียบข้อบังคับ เช่นนั้นอีก แนวความคิดนี้พอจะเป็นการอธิบายลักษณะกฎหมายอาญาในสมัยก่อนรวมทั้งกฎหมายอาญา ในสมัยปัจจุบันที่มีวัตถุประสงค์เป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยได้ แต่ไม่อาจอธิบายลักษณะของ กฎหมายอาญา ปัจจุบันที่รัฐบัญญัติขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์ โรงงาน เป็นต้น

แนวความคิดที่ 4 ถือว่ากฎหมายอาญาเกิดมาจากการขัดกันผลประโยชน์ ของชนกลุ่ม ต่าง ๆ ในสังคม เมื่อชนกลุ่มหนึ่งหาทางทำให้กฎหมายอาญาออกมาได้ กฎหมายความว่าชนกลุ่มนั้น

ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในการขัดกันกับชนกลุ่มปรปักษ์ หากชนกลุ่มปรปักษ์ขัดกันก็จะกลายเป็นว่ามีความผิดอาญาไป ตามแนวความคิดนี้ถือว่าคนทุกชั้นในสังคมปัจจุบันทำผิดกันทั้งนั้น เป็นแต่ลักษณะของการทำผิดแตกต่างกัน พวกที่มีความสำคัญและมีอำนาจในทางการเมืองก็จะใช้กฎหมายอาญาเป็นเครื่องป้องกันการทำผิดของคนพวกอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่พวกตน แนวความคิดนี้ก็เช่นเดียวกับแนวความคิดอื่น ที่ว่าได้อธิบายส่วนหนึ่งของวิธีการออกกฎหมายโดยถูกต้อง แต่ไม่อาจอธิบายคลุมไปถึงส่วนอื่น ๆ ด้วย

แนวความคิดที่ 5 ถือว่าการออกกฎหมายอาญาเป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์ เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งทำให้สมาชิกของสังคมปั่นป่วน สมาชิกของสังคมก็เร่งเร้าให้ออกกฎหมายมาห้ามการกระทำเช่นนั้น

ผู้เขียนเห็นว่า แนวความคิดหลายแนวคิดที่อธิบาย ถือว่ากฎหมายอาญานั้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละแนวคิด ซึ่งต่างขัดกันเอง แต่หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญานั้น เพื่อความสงบสุขเรียบร้อยของประชาชนเป็นหลัก การที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีเหตุผลและกฎหมายก็มีไว้สำหรับผู้มีเหตุผลด้วย การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมก่อให้เกิดปัญหาขัดแย้งได้ เนื่องจากต่างก็เชื่อในเหตุผลของตนเอง เช่น สวมให้มีการแก้แค้นกันเอง จะมีลักษณะเป็นตาต่อตา ฟันต่อฟัน ก็เกิดการขัดแย้งและความไม่สงบสุขขึ้นได้ ประชาชนจึงมอบความไว้วางใจให้รัฐ ซึ่งเป็นชนชั้นปกครอง พิจารณาตัดสินคดีกับผู้กระทำผิดแทน ดังนั้นจึงต้องมีมาตรการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมด้วยกฎหมาย แต่วิธีการควบคุมที่แพร่หลาย และเห็นผลได้ชัดเจน ได้แก่ การใช้กฎหมายอาญา เพราะมีสภาพบังคับซึ่งมีโทษทางอาญา ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการวิตรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลต่อชีวิต ร่างกายได้ ประชาชนย่อมเกรงกลัวและนอกจากนี้ หากรัฐเห็นว่ากระทำบางอย่างที่จะขัดต่อการอยู่ร่วมกันของประชาชน โดยยึดถือผลประโยชน์ของประชาชน รัฐก็จะออกกฎหมายอาญามาควบคุม คุ้มครอง ซึ่งอาจจะไม่ใช่ความผิดอาญาที่มาจากศีลธรรม หรือเป็นความผิดใน

ตนเอง (Mala in se) ก็ได้ อาจเป็นกฎหมายทางเทคนิคที่เกิดขึ้นมาก จึงมีความผิดที่กฎหมายบัญญัติขึ้น (Mala prohibita) และกฎหมายที่บัญญัติขึ้นก็เกิดขึ้นจากเหตุผลที่ตนเอง

2.3 ทำไมจึงใช้กฎหมายอาญาคุ้มครองเอกสาร

2.3.1 คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมาย

ในบทบัญญัติความผิดอาญาฐานต่างมีสิ่งที่ถูกกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นส่วนที่แฝงอยู่ สิ่งที่ถูกกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองที่เป็นส่วนแฝงอยู่ในบทบัญญัติความผิดต่าง ๆ นั้นมิใช่สิ่งที่มีรูปร่างหรือวัตถุหรือบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องในทางความคิด ซึ่งเรียกเป็นภาษาไทยว่า "คุณธรรมทางกฎหมาย"¹⁰ (Rechts gut) ซึ่งกฎหมายอาญาประสงค์คุ้มครองสิทธิของบุคคลหรือมนุษย์ที่พึงมีซึ่งได้แก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ เหล่านี้เป็นต้น

ความหมายของคุณธรรมทางกฎหมายนี้ในตำรากฎหมายเยอรมันยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ เป็นต้นว่านักตำราส่วนหนึ่งเห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมาย คือ "ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง" Welzel เห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายคือ "สภาวะที่พึงปรารถนาในทางสังคมที่กฎหมายต้องการจะประกันจากการล่วงละเมิด แต่ Rudolphi และ Otto เห็นว่าคุณธรรมทางกฎหมายคือ "ความสัมพันธ์เฉพาะที่แท้จริงของบุคคลที่มีต่อค่าที่กฎหมายรับรอง"¹¹

นอกเหนือจากหน้าที่อื่น ๆ หน้าที่ของกฎหมายอาญาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ "การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย" การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย คือการที่กฎหมายอาญากระดับของ "สมบัติ (gut) เฉพาะอย่างขึ้นเป็น "คุณสมบัติทางกฎหมาย" (Rechtsgut) กล่าวคือในปทัสสถาน (Norm) ทั้งหมดนั้นมีสมบัติบางอย่างแฝงอยู่เบื้องหลัง สมบัติที่ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญาไม่ว่าในประมวลกฎหมายอาญาเอง หรือในพระราชบัญญัติอื่น ๆ ล้วนเป็นสมบัติที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมทั้งสิ้น การคุ้มครองในรูปแบบอื่นจึงไม่เพียงพอ เหตุนี้จึงต้องมีการคุ้มครองโดยกฎหมายอาญา¹²

¹⁰ คณิต ฌ นคร, "คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา", วารสารอัยการ 3 (มกราคม 2523): 55.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 58.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 56.

ความผิดอาญาแต่ละฐานประกอบด้วยคุณธรรมทางกฎหมายกรรมของการกระทำ ผู้กระทำ และการกระทำเข้าด้วยกัน

ในการบัญญัติความผิดอาญาฐานต่าง ๆ นั้นมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นพื้นฐานในทางความคิด แม้ผู้บัญญัติจะมีได้กำหนดคุณธรรมทางกฎหมายก่อนการบัญญัติความผิดอาญาก็ตามกล่าวคือโดยเฉพาะก็คือองค์ประกอบของความอาญามาจากปทัสสถาน และปทัสสถานมาจากคุณธรรมทางกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ แต่เป็นค่าในทางความคิดของระเบียบสังคมซึ่งเกี่ยวพันถึงความมั่นคง ความอยู่ดี และเกียรติภูมิของความเป็นอยู่ของสังคมวัตถุเฉพาะสิ่งที่ถูกระทำ เป็นกรรมของการกระทำ ซึ่งกรรมของการกระทำอาจเป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ กัน คุณธรรมทางกฎหมายกับกรรมของการกระทำจึงต่างกันทำนอง "ความคิดกับสภาพที่ปรากฏ" ผลที่ไม่เป็นธรรมของความผิดอาญาอยู่ที่การรบกวนของการกระทำประการหนึ่ง กับการทำร้ายคุณธรรมทางกฎหมายอีกประการหนึ่ง¹³

2.3.2 คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ประมวลกฎหมายอาญามีความผิดฐานต่าง ๆ ที่กฎหมายอาญาประสงค์คุ้มครองสิทธิของบุคคลหรือมนุษย์ที่พึงมี ซึ่งได้แก่ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เสรีภาพ เหล่านี้เป็นต้น สิ่งที่ถูกกฎหมายประสงค์จะคุ้มครองสิ่งดังกล่าวนี้มีไว้วัตถุหรือบุคคล หรือสิ่งที่มีรูปร่าง แต่เป็นสภาพที่พึงปรารถนาที่กฎหมายต้องการประกันจากการล่วงละเมิด ซึ่งก็คือคุณธรรมทางกฎหมาย สำหรับเอกสารเป็นหลักฐานอันสำคัญซึ่งในทางกฎหมาย ความเชื่อถือและความมั่นคงในทางกฎหมายขึ้นอยู่กับการใช้ได้ และความปลอดภัยแห่งเอกสาร คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับเอกสารจึงไม่ใช่ทรัพย์สิน แต่คือความมั่นคงและความเชื่อถือในการใช้เป็นหลักฐาน

การคุ้มครองเอกสาร อาจพิจารณาได้ 4 ทางคือ

2.3.2.1 ความแท้แห่งเอกสาร ซึ่งหมายความว่าขึ้นอยู่กับว่าผู้ทำเอกสารนั้นเป็นผู้ทำที่แท้จริงหรือไม่

2.3.2.2 ความจริงแห่งเอกสาร กล่าวคือ เนื้อหาถูกต้องหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเอกสารราชการ

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 57.

2.3.2.3 การใช้เอกสาร และ

2.3.2.4 ความปลอดภัยแห่งเอกสาร¹⁴

2.3.2.1 ความแท้แห่งเอกสาร ซึ่งหมายความว่าขึ้นอยู่กับผู้ทำเอกสารเป็นผู้ทำที่แท้จริงหรือไม่ กล่าวคือผู้ทำเอกสารเป็นผู้ทำขึ้นและความจริง เอกสารนั้นผู้เขียนทำขึ้นจริงหรือไม่ เอกสารมิได้เกิดขึ้นได้เองต้องมีผู้ทำขึ้นและตัวเอกสารนั้นเองย่อมแสดงว่าผู้ใดทำขึ้น

คำว่า "แท้จริง" ไม่ได้หมายความว่าความหมายของเอกสารอันแท้จริงนั้นเป็นความจริง เอกสารแท้จริงอาจมีข้อความเท็จก็ได้

ดังนั้นเอกสารปลอม จึงตรงกันข้ามกับเอกสารแท้จริง

เอกสารปลอม หมายความว่า เอกสารที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่มีผลแสดงว่าบุคคลหนึ่งได้ทำเอกสารขึ้น แต่ความจริงปรากฏว่าผู้ที่ถูกอ้างว่ากระทำเอกสารนั้นมิได้กระทำเอกสารนั้นขึ้นเอง แต่บุคคลอีกคนหนึ่งทำขึ้นคือหมายความว่าเอกสารนั้นมิได้กระทำเอกสารนั้นขึ้นเอง แต่บุคคลอีกคนหนึ่งทำขึ้น คือ หมายความว่าเอกสารนั้นจะต้องมีข้อความแสดงว่า "มาจาก" ผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งมิใช่ผู้ทำเอกสารนั้นขึ้น และคำว่า "มาจาก" นี้จะต้องไม่ใช่เรื่องการมอบอำนาจให้ทำแทนด้วย การปลอมเอกสารจะทำคล้ายของจริงเพียงใดหรือไม่สำคัญ เอกสารปลอมไม่จำเป็นต้องคล้ายกับเอกสารที่แท้จริงและแม้ไม่มีเอกสารที่แท้จริงก็ได้ ข้อความในเอกสารปลอมนั้นเป็นความจริงหรือเป็นความเท็จก็ไม่สำคัญ ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่าปลอมหรือไม่เท่านั้น ดังนั้นแม้ข้อความในเอกสารจะถูกต้องครบถ้วนเหมือนของจริงทุกประการ ถ้าผู้กระทำไม่ใช่ผู้ที่เอกสารนั้นแสดงว่าเหมือนของจริงทุกประการ ถ้าผู้กระทำไม่ใช่ผู้ที่เอกสารนั้นแสดงว่าเป็นเจ้าของเอกสารที่แท้จริงแล้วก็เป็นกรปลอมเอกสาร ถ้าข้อความในเอกสารเป็นความเท็จทั้งสิ้น ไม่ปรากฏว่ามีความจริง แต่ผู้ทำเอกสารเป็นเจ้าของเอกสารนั้นเองไม่ใช่เป็นการปลอมเอกสาร เอกสารจำพวกนี้เรียกว่า "เอกสารโกหก" ซึ่งต่างกับเอกสารที่โกหกในตัวเองคือไม่แต่เป็นเอกสารที่มีข้อความเท่านั้นที่เป็นเท็จแต่ตัวเอกสารนั้นเป็นเท็จ ตัวอย่างเช่น บุตรจะให้บิดาสงสาร แกล้ง

¹⁴ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 233.

ทำหนังสือกู้ยืมเงินเพื่อน โดยมีใช้เป็นการกู้ที่แท้จริง แล้วให้เพื่อนนำไปแสดงต่อบิดาไม่เป็นการปลอมเอกสาร เพราะบุตรเขียนหนังสือนั้นจริง ๆ หนังสือนั้นแสดงว่าเป็นหนังสือของบุตร เป็นแต่ข้อความเท็จ เอกสารจำพวกนี้เรียกว่า "เอกสารโกหก" ตรงกันข้ามกับ ก.ประสงค์จะอวดคู่ว่า ก.ร่ำรวยมาก ก. จึงเขียนหนังสือกู้ยืมใจความว่า ข. ซึ่งเป็นเศรษฐีได้กู้เงินของ ก. ไปห้าหมื่นบาท แล้ว ก. ลงชื่อ ข. ลงในหนังสือนั้น เช่นนี้ถือว่าการกระทำของ ก. เป็นเอกสารปลอม เพราะ ก. แสดงว่าหนังสือนั้นมาจาก ข. ซึ่ง ข. หาใช่เป็นผู้ที่ทำหนังสือกู้เงินนั้นไม่¹⁵ ซึ่งเรียกว่าเอกสารจำพวกเอกสารโกหกในตัวเอง

2.3.2.2 ความจริงแห่งเอกสาร กล่าวคือ เนื้อหาถูกต้องหรือไม่ หมายความว่าข้อความในเอกสารนั้นเป็นความจริงหรือเป็นความเท็จ ความหมายของเอกสารอันแท้จริงนั้นเป็นความจริง โดยพิจารณาว่าเนื้อหาถูกต้องหรือไม่ หากตัวเอกสารซึ่งผู้ทำเอกสารนั้นมีข้อความไม่ถูกต้องตรงกับความจริง ก็ยังไม่เป็นเอกสารปลอม แต่เป็นเพียงเอกสารเท็จเท่านั้น ซึ่งมีนัยกฎหมายบางท่านเรียกว่า "เอกสารโกหก"¹⁶ คือเป็นเอกสารที่แท้จริง หากแต่ข้อความในเอกสารนั้นไม่ตรงต่อความจริงเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ข. เข้าหุ้นกับพวกซื้อสลากกินแบ่ง ข. ถูกลูกฉ้อโกงครั้งถูกรางวัล ข. เอาสลากใบอื่นมาเขียนด้านหลังว่า คณะสีหุ้นเพื่อให้หลงว่าเป็นสลากที่เข้าหุ้นกันชื่อแม่ไม่ถูกรางวัล เป็นข้อความที่ ข. เขียนลงไปเอง ไม่แสดงว่าผู้อื่นเขียนข้อความนั้นไว้ไม่ปลอมเอกสาร เป็นเพียงเอกสารเท็จ¹⁷ หรือครูใหญ่โรงเรียนประจำบาลออกไปสุทธีให้เด็กที่สอบไล่ได้ชั้น ป.2 ว่าสอบไล่ได้ชั้น ป.3 ไม่เป็นการปลอมเอกสาร¹⁸ หรือผู้จัดการร้านขายจักรสานทำใบส่งของในหน้าที่โดยที่โดยไม่ได้ส่งของตามนั้นแต่ยกชอกไว้ เป็นเอกสารเท็จแต่ไม่ปลอม¹⁹ เป็นต้น

¹⁵ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาค 2-3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2515), หน้า 228.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 973/2480 หน้า 997.

¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1269/2481 หน้า 1535.

¹⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 484/2503 หน้า 556.

ดังนั้นความจริงแห่งเอกสาร หมายความว่า ตัวเอกสาร ซึ่งผู้ทำเอกสารนั้นมีข้อความ หรือเนื้อหาถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งตรงกันข้ามกับเอกสารเท็จหรือเอกสารโกหก ซึ่งเป็นเอกสารที่เท็จจริง หากแต่ข้อความหรือเนื้อหาในเอกสารนั้นไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

2.3.2.3 ใช้หรืออ้างเอกสาร

"ใช้" หมายความว่า การใช้เอกสารคือ กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยเอกสารเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิด เช่น เอาบิลปลอมไปเบิกเงิน²⁰ หรือใช้แทนใบสุทธิปลอม²¹ เป็นต้น

ถ้าเอาไปใช้อย่างกระดาดแผ่นหนึ่ง ซึ่งไม่เกี่ยวความในเอกสาร เช่น นำไปทำถึงใส่ของ มิใช่เป็นการ "ใช้" ตามความหมายนี้

ข้อสังเกต "ใช้" ตามมาตรานี้ไม่ต้องเป็นการใช้อย่างเอกสารที่แท้จริง แม้ไม่นำมาใช้ของจริง ถ้าเป็นความผิด ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1654/2503 (ประชุมใหญ่) จำเลยนำประกาศนียบัตรปลอมออกแสดงต่อสายของตำรวจคู่เป็นตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ติดต่อซื้อเชื่อถือฝีมือในกาทำปลอมจะได้ตกลงซื้อ ดังนี้ถือได้ว่าเป็นการนำเอกสารปลอมมาใช้ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นและประชาชนแล้ว มีความผิดตามมาตรา 268

ข้อบันทึกของอาจารย์ชล ธีระกุล ปัญหาที่ 2 ประการคือ

(1) เพียงจำเลยนำประกาศนียบัตรปลอมออกแสดงให้สายตำรวจคู่เป็นตัวอย่างเพื่อจะว่าจ้างให้ทำคือเพื่อให้พิจารณา ดู ซึ่งคล้ายกับเป็นตัวอย่างสินค้า หรือเพียงอ้างอ้างว่าปลอมได้แนบเนียน จะถือว่าเป็นการใช้หนังสือปลอมหรือยัง ถ้านำเอาประกาศนียบัตรปลอมไปใช้แสดงในการขอสมัครงานก็เป็นการใช้หนังสือปลอม

²⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 874/2473.

²¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 803/2487.

(2) การใช้หนังสือปลอมอย่างหนังสือปลอม ไม่ใช่ใช้หนังสือแท้จริงคือ นำออกแสดงโดยบอกให้รู้ว่าเป็นหนังสือปลอม ไม่ได้หลอกลวงว่าเป็นหนังสือแท้จริงเป็นผิดฐานใช้หนังสือปลอมหรือไม่

ตำราของอเมริกันว่า การใช้หนังสือปลอมจะเป็นความผิดฐานใช้หนังสือปลอม จะต้องเป็นการใช้โดยหลอกลวงว่าหนังสือนั้นเป็นหนังสือที่แท้จริง ตำราของอังกฤษว่าต้องเป็นการใช้เพื่อจะโกงหรือหลอกลวงกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 227 บัญญัติว่า เอาหนังสือปลอมมาใช้ "เป็นของแท้" แต่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 268 ไม่มีถ้อยคำว่า ต้องนำมาใช้ อย่างเป็นของแท้โดยใช้ว่า "ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน" ฉะนั้น การใช้หนังสืออย่าง เป็นหนังสือปลอม ถ้าใช้ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนก็เป็นความผิดฐานใช้หนังสือปลอม ไม่จำเป็นต้องใช้ อย่างเป็นของแท้

"อ้าง" หมายความว่า การอาศัยเอกสารนั้นแสดงข้อเท็จจริงเพื่อเป็นหลักฐานในการอ้างอิงของผู้กระทำผิดแต่ไม่จำเป็นต้องอ้างเป็นพยานต่อศาลอันเป็นความผิดฐานเบิกความเท็จ เช่นตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 227

ข้อแตกต่างการอ้างกับการใช้ คือ "อ้าง" ไม่จำเป็นต้องนำเอกสารนี้ออกแสดง การอ้างเอกสารต่อผู้ใด อาจทำโดยให้ผู้นั้นเรียกหรือตรวจดูเอกสารนั้น เช่น ขอให้ศาลเรียกเอกสารปลอมมา แต่ถ้าเพียงแสดงความจำนงจะอ้าง เช่น ยื่นบัญชี ระบุพยาน ยังไม่เป็นการอ้างจนกว่าจะขอหมายเรียกเอกสารนั้น ถ้าขอให้เรียกเอกสารแม้ยังไม่ได้เรียก หรือยังไม่ได้เอกสารมา ก็ถือว่าอ้างแล้ว

2.3.2.4 ความปลอดภัยแห่งเอกสาร เนื่องจากเอกสารเป็นหลักฐานอันสำคัญยิ่งในทางกฎหมาย ความมั่นคงและความเชื่อถือในการใช้เป็นหลักฐานถือว่าเป็นคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดเกี่ยวกับเอกสาร หากพิจารณากฎหมายแต่ละมาตราของความผิดเกี่ยวกับเอกสารนั้น มุ่งหมายให้ปราศจากการกระทบกระทั่งความปลอดภัยแห่งเอกสาร หากมีการฝ่าฝืน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงความปลอดภัยแห่งเอกสาร ย่อมจะมีความผิดและโทษเกิดขึ้น

โดยที่การปลอมเอกสาร เป็นการฝ่าฝืนความปลอดภัยแห่งเอกสารเกิดขึ้น กล่าวคือ การปลอมเอกสารนั้นย่อมจะทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ทำให้บุคคลนั้นเกิดการเข้าใจผิดเกี่ยวกับเอกสาร ทำให้การรับรู้และเข้าใจเกิดการคลาดเคลื่อน

ต่อความเป็นจริงอันจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนนั้นได้หากมีการปลอมเอกสารนั้น ย่อมมีผลทำให้บุคคลทั่วไปที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเอกสารขาดความมั่นคง และความเชื่อถือในการใช้เป็นหลักฐาน ทำให้เกิดการลบล้างข้อความที่ว่า เอกสารเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด (The Best of Evidence) แม้ว่าจะปล่อยทิ้งไว้นานเพียงไรเอกสารก็ยังคงความคงทนไม่เสื่อมสลายไปพร้อมกับกาลเวลาอย่างง่าย ๆ ย่อมทำให้เอกสารมีคุณค่าและนิยมใช้เอกสารนั้นเป็นหลักฐานกันแพร่หลาย เอกสารจึงมีความสำคัญต่อบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับไม่ว่าจะเป็นผู้ทำเอกสาร หรือผู้ที่อ่านข้อความในเอกสารก็ตาม

ความปลอดภัยแห่งเอกสารจึงเป็นเครื่องมือที่รักษาผลประโยชน์ของบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ การที่บุคคลปลอมเอกสาร บุคคลนั้นก็ย่อมแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนในทางที่มิชอบ ในกรณีเช่นนี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ ทำให้บุคคลนั้นเสื่อมเสียประโยชน์ที่พึงได้รับไปได้ไม่มากนักน้อย ตัวอย่างเช่น การปลอมเช็ค ผู้ปลอมเช็คก็เพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนก็คือเจ้าของเช็คที่แท้จริงและธนาคาร ที่จะสูญเสียประโยชน์นั้นได้ ดังนั้น ความปลอดภัยแห่งเอกสาร จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องพึงมีเพื่อให้เกิดความมั่นคง และความเชื่อถือในการใช้เป็นหลักฐาน

2.4 ความรับผิดชอบทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับเอกสาร

2.4.1 เอกสารที่ไม่แท้จริง²² คือเอกสารที่ผู้ออกหรือทำเอกสารนั้นไม่ใช่ผู้ทำหรือผู้ออกที่แท้จริง การปลอมเอกสารในส่วนนี้ก็คือการหลอกลวงเกี่ยวกับตัวบุคคล ผู้ทำหรือผู้ออกเอกสาร ทั้งนี้ไม่ว่าตัวผู้ทำหรือผู้ออกนั้นจะมีตัวตนหรือไม่ การออกเอกสารที่แท้จริง แต่เนื้อหาเป็นเท็จ ไม่เป็นการปลอมเอกสารเพราะการปลอมเอกสารที่เป็นการกระทำต่อเอกสารที่แท้จริง คือ การทำให้เอกสารที่แท้จริงผิดไปจากเดิม²³

²² คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523), หน้า 234.

²³ คำพิพากษาฎีกาที่ 474/2503, 112/2504, 151/2507.

เอกสารที่มีเนื้อหาสองเรื่องเกี่ยวพันกันอยู่ในฉบับเดียวกันนั้นคือ มีหนังสือสัญญา กู้เงิน และบันทึกการชำระหนี้เงินกู้รายนี้บางส่วนเรียกว่า "เอกสารชุด" การลบบันทึกการชำระ หนี้เงินกู้ออกทั้งหมดไม่เป็นความผิดตามมาตรา 188 แต่เป็นการกระทำเอกสารที่แท้จริงให้ผิดไป จากเดิม เพราะถือว่าสัญญากู้และบันทึกการชำระหนี้เงินกู้เป็นเอกสารเดียวกัน²⁴

เอกสารที่ไม่แท้จริง สามารถแยกพิจารณาออกเป็น

2.4.1.1 เอกสารปลอม

2.4.1.2 เอกสารเท็จ

2.4.1.1 เอกสารปลอม หมายความว่า เอกสารที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่แสดงผลว่าบุคคลหนึ่งได้ทำเอกสารขึ้น แต่ความจริงปรากฏว่าผู้ที่ถูกอ้างว่ากระทำเอกสารนั้น มิได้กระทำเอกสารนั้นขึ้น แต่บุคคลอีกคนหนึ่งทำขึ้นคือหมายความว่าเอกสารนั้นจะต้องมีข้อความ แสดงว่า "มาจาก" ผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งมีใช้ผู้ที่ทำเอกสารนั้นขึ้น และคำว่า "มาจาก" นี้จะต้องไม่ ใช้เรื่องการมอบอำนาจให้ทำแทนด้วย

เอกสารปลอมต่างกับเอกสารเท็จเอกสารแท้จริงอาจมีข้อความเท็จ ก็ได้ เอกสารปลอมอาจมีข้อความตรงกับความจริงก็ได้ เอกสารมิได้เกิดขึ้นได้เองต้องมีผู้ทำขึ้น และตัวเอกสารนั้นเองย่อมแสดงว่าผู้ใดทำขึ้นจึงเพ่งเล็งถึงผู้ทำเอกสาร คือเอกสารนั้นในตัวของมันเองอยู่แล้ว เห็นได้ว่าผู้ใดทำขึ้นและความจริงผู้ใดทำขึ้นจริงหรือไม่ ดังนั้นเอกสารปลอมคือ เอกสารที่ไม่ได้ทำหรือได้รับอำนาจให้ทำโดยผู้ที่ปรากฏนั้นว่าเป็นผู้ทำ เป็นการลงให้หลงในตัว บุคคลผู้ทำเอกสาร หรือในลายมือชื่อของผู้ทำเอกสารนั้น อาจมีข้อบกพร่องอย่างใดที่แม้ผู้ทำเอกสาร นั้นเองก็อาจปลอมเอกสารของตนเองได้ ถ้าภายหลังกระทำไปโดยไม่มีอำนาจ

ศาสตราจารย์พระยาอรรถการีย์นิพนธ์ ให้คำอธิบายไว้ว่า

"เอกสารปลอมนั้น นอกจากเอกสารต้องมีข้อความเป็นเท็จแล้วยัง ต้องมีลักษณะเป็นเท็จในตัวเองด้วย เช่น คำกู้เงินขาว 50 บาท ชาวเขียนหนังสือว่าคำกู้เงิน ชาวไป 500 บาท แทนที่จะเขียนว่า 50 บาท แล้วให้คำลงชื่อ ดังนั้นหนังสือนี้ข้อความเท็จ

²⁴ คำพิพากษาที่ 305/2508.

โดยชาวทำให้เป็นเท็จ ชาวไม่ผิดฐานปลอมเอกสาร อาจเป็นฉ้อโกง คือหลอกให้เขาทำเอกสารสิทธิ โดยปกปิดข้อความซึ่งควรบอกให้แจ้ง เพราะหนังสือนั้นมีข้อความเป็นเท็จอย่างเดียว ไม่มีลักษณะเป็นเท็จในตัวเอง แต่ถ้าชาวเขียนตรงตามความจริง ต่อมาชาวเติมเลข 0 ข้างหลังอ่านเป็น 500 บาท ดังนั้นการกระทำของชาวเป็นปลอมเอกสาร เพราะเอกสารนั้นไม่เพียงมีข้อความเท็จ ยังมีลักษณะเป็นเท็จในตัวเองด้วย คือ เมื่อชาวเขียนเลข 0 ลงไปท้าย 50 เอกสารนั้นก็ยังมีลักษณะเป็นเท็จในตัวเองเพราะแสดงว่าเมื่อค่าลงชื่อนั้นเป็น 50 บาท ไม่ใช่ 500 บาท หรือตัวอย่างคำกู้เงินโดยทำหนังสือและลงชื่อให้ชาวไว้ แต่ลงชื่อให้ผิดกว่าเคยลงชื่อ เช่นนี้หนังสือนั้นไม่มีลักษณะเป็นความเท็จ ถ้าภายหลังคำไม่ใช้เงิน ชาวมาฟ้องโดยอ้างหนังสือก็เป็นพยานคำต่อสู้ว่ากู้จริง แต่ไม่ได้กู้ตามจำนวนนั้น และไม่ได้ทำหนังสือฉบับนั้น ต่อมาคำทำหนังสืออีกฉบับหนึ่งว่ากู้จากนายชาวเพียง 50 บาท ดังนั้นหนังสือที่ทำขึ้นทีหลังเป็นเอกสารปลอม เพราะมีข้อความเป็นเท็จและในตัวเองว่าเป็นหนังสือที่ทำกันไว้ ซึ่งความจริงไม่ได้ทำ"

2.4.1.2 เอกสารเท็จ คือ ถ้าทำเอกสารขึ้นมาฉบับหนึ่งเป็นของตนเอง แต่ข้อความนั้นเป็นเท็จ เช่นแดงเขียนจดหมายถึงบิดาว่าถูกคนร้ายจับไปเรียกค่าไถ่อันเป็นความเท็จ ความจริงแดงไปเที่ยวกับหญิง เงินหมดต้องการจะหลอกเงินจากบิดา จดหมายนี้เป็นจดหมายของแดงเอง จึงเป็นเอกสารเท็จ ไม่ใช่เอกสารปลอม เพราะเป็นเอกสารที่แท้จริงของแดงเอง จึงเป็นเอกสารเท็จไม่ใช่เอกสารปลอมเพราะเป็นเอกสารที่แท้จริงของแดงเอง แแดงไม่ได้ทำปลอมเอกสารของผู้ใด ตัวอย่างเช่น

1. ทำรายงานและใบสำคัญไม่ตรงต่อความจริง²⁵
2. สมคบกันทำสัญญากู้เงินโดยไม่ได้กู้กันจริง²⁶
3. ทำสัญญากู้เงินจาก ก. ซึ่งความจริงไม่ได้กู้²⁷

²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 133/2476.

²⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 654/2480.

²⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 830/2483.

4. คนขายสุราของบริษัทเอสุราไปขายที่อื่น แล้วทำเปล่าขายแก่²⁸ ร้านค้าปลีกของบริษัท เป็นหนังสือของคนขายสุราเอง
5. ปลัดอำเภอทำใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวโดยจดหลักฐานการ²⁹ สอบสวนเท็จ
6. ผู้จัดการร้านขายจักรยานยนต์ ได้เขียนใบสั่งซื้อของขึ้นเอง³⁰ อันมีข้อความนั้นเป็นเท็จ
7. แจ้งการครอบครองที่ดินโดยลงชื่อตนเองเป็นผู้แจ้งแม้ว่า³¹ ข้อความนั้นเป็นเท็จ
8. ทำบัญชีของตนมีข้อความอันเป็นเท็จ³²
9. ทำเอกสารในหน้าที่ของตน มีข้อความอันเป็นเท็จ³³

เหล่านี้เป็นเอกสารเท็จ ไม่ใช่เอกสารปลอม เพราะเป็นเอกสารที่แท้จริงของผู้ทำเอง แม้ว่าเป็นเอกสารที่มีข้อความไม่ตรงต่อความเป็นจริงก็เป็นแต่เอกสารเท็จ

2.4.2 เอกสารที่เกิดจากการปลอมทางรูป (Faux Material) ได้แก่ การปลอมที่อาจเห็นได้ด้วยตา เช่น การแก้ไข ตกเติม ลงลายมือปลอม หรือทำขึ้นใหม่ทั้งฉบับ

ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 หมวด 3 ความผิดเกี่ยวกับเอกสารมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่เกิดจากการปลอมทางรูป คือ มาตรา 264, 265, 266 มาตรา 264 เป็นมาตราหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนมาตรา 265, 266 เป็นมาตราที่ประกอบ

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 34/2491.

²⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 751-765/2500.

³⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 484/2530.

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1172/2504.

³² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1343/2508.

³³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7/2516.

มาตรา 264 บัญญัติว่า "ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เต็มหรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร

ผู้ใดกรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมหรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชนให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร"

มาตรา 264 ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 แบ่งออกเป็น 2 วรรค คือ

ก. วรรคแรก เป็นเรื่องการปลอมเอกสารโดยแท้ ซึ่งบัญญัติทำนองเดียวกับกฎหมายลักษณะมาตรา 222, 223 แต่ไม่ถือเอากระทำคือ ใช้หนังสือปลอมเป็นองค์ประกอบความผิด หากถือเอาเจตนาพิเศษ "เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเอกสารที่แท้จริง" เป็นองค์ประกอบความผิด

ข. วรรคสอง เป็นเรื่องที่ไม่ใช่การปลอมเอกสารโดยตรง เพราะเป็นกรณีที่ไม่ได้อ่านาจากเจ้าของลายมือชื่อให้กรอกข้อความ

วรรคสอง มีข้อความทำนองเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 315 ซึ่งบัญญัติให้เป็นความผิดฐานลักขอกลายมือชื่อ และปลอมหนังสือในมาตราเดียวกัน คือตามกฎหมายลักษณะอาญา บัญญัติไว้ในหมวดความผิดฐานลักขอก ถ้ากรณีที่เขามอบลายมือชื่อให้ไว้ ก็เป็นความผิดฐานลักขอกลายมือชื่อ ถ้าเขาไม่ได้มอบให้ไว้ ก็เป็นผิดฐานปลอมหนังสือแต่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในหมวดความผิดเกี่ยวกับเอกสารเพียงอย่างเดียว โดยบัญญัติว่า "ให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร" และไม่ได้แยกว่ามีการมอบลายมือชื่อหรือไม่ อีกประการหนึ่ง ตามกฎหมายลักษณะอาญาจะเป็นความผิดต่อเมื่อเอาไปใช้ ถ้ายังไม่เอาไปใช้ไม่ผิด ส่วนประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติเพียง "เพื่อนำเอาไปใช้" ก็เป็นความผิด ไม่จำต้องเอาไปใช้

องค์ประกอบความผิดตามวรรคแรก

1. ทำเอกสารปลอมขึ้น

ก. ทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด

ข. เติม หรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง

ค. ประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสาร

2. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
3. เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง
4. โดยเจตนา

1. ทำเอกสารปลอมขึ้น

ก) 1. ทำปลอมขึ้นทั้งฉบับ หมายความว่า การปลอมเอกสารขึ้นทั้งฉบับ โดยจะมีต้นฉบับเอกสารที่แท้จริง หรือทำขึ้นใหม่โดยไม่มีเอกสารที่แท้จริง (ฎีกาที่ 1472/2496) ถ้ากระทำขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นเอกสารของบุคคลอื่น ไม่ใช่เอกสารของผู้กระทำขึ้นเอง คือเมื่อทำขึ้นแล้วมีลักษณะเป็นเท็จในตัวเอง เช่น บิดาค่าตาย ไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ คำต้องการเอาทรัพย์สินเพียงคนเดียวทำหนังสือขึ้นฉบับหนึ่ง เป็นพินัยกรรมของบิดายกทรัพย์สินทั้งหมดให้ตน เช่นนี้ จะเห็นว่าไม่มีพินัยกรรมตัวจริงเลย

2. ทำปลอมขึ้นแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด การปลอมเอกสารอาจทำเพียงบางส่วน ไม่จำเป็นต้องทำปลอมทั้งฉบับ เอกสารอาจทำได้โดยแท้จริงแต่ยังไม่ครบถ้วน ถ้าปลอมข้อความต่อไปจนครบถ้วน หรือไม่ครบถ้วนก็เป็นการปลอมเพียงบางส่วน หรือถ้าทำเอกสารยังไม่สำเร็จครบถ้วนทำไปได้เพียงบางส่วน แต่ส่วนที่ทำขึ้นมีลักษณะเป็นเอกสารแล้วก็ปลอมเอกสาร

ข) เติมหรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง คำว่า "ในเอกสารที่แท้จริง" หมายความว่า มีเอกสารที่แท้จริงอยู่แล้ว การกระทำทั้งสามประการคือ เติม ตัดทอน หรือแก้ไข จึงต้องกระทำลงในเอกสารที่แท้จริง เพราะถ้าไม่มีเอกสารที่แท้จริงแล้ว จะเติม ตัดทอน หรือแก้ไขไม่ได้ ถ้ากระทำแก่เอกสารปลอม ไม่ต้องด้วยองค์ประกอบตามมาตรานี้ จึงแตกต่างกับความผิดที่ปลอมขึ้นทั้งฉบับ หรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด ซึ่งจะมีเอกสารที่แท้จริงหรือไม่ก็เป็นปลอมเอกสาร

ค) ประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมเหมือนข้อ ก. คือไม่จำเป็นต้องมีเอกสารที่แท้จริงดังข้อ ข.

ประทับตราปลอม การประทับตราเป็นวิธีลงลายมืออย่างหนึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 9 วรรคสอง บัญญัติว่า "ถ้าบุคคลผู้ใดใช้ตราประทับ แทนการลงลายมือชื่ออยู่เป็นปกติ การประทับตราเช่นนั้น ท่านว่าเสมือนกับการลงลายมือชื่อ" ตราในที่นี้หมายถึงตราที่เอกชนทำไว้ใช้หมายความรวมถึงตราของนิติบุคคล ตราประจำตำแหน่ง ซึ่งแสดงถึงตัวบุคคลด้วยแต่ไม่มีลักษณะเป็นตราในราชการ เพราะจะเป็นความผิดเกี่ยวกับ ดวงตราในหมวด 2.

ลงลายมือชื่อปลอม "ลายมือชื่อ" มีบทนิยามในมาตรา 1 (10) ว่า "หมายความรวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือ และเครื่องหมายซึ่งบุคคลลงไว้แทนลายมือชื่อของตน" "ลายมือชื่อ" จึงมีความหมายกว้างกว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 9 และ 900 วรรคสอง คือนอกจากลายมือชื่อตามมาตรา 9 แล้ว ถ้าเป็นลายพิมพ์นิ้วมือหรือเครื่องหมายอื่น แทนลายมือชื่อ แม้มีพยานลงลายมือชื่อรับรองก็เป็นลายมือชื่อตามมาตรา 9

การปลอมลายมือชื่อถ้าเป็นการปลอมลายมือชื่อผู้อื่น เช่นลงลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือให้เห็นเป็นคนอื่น ถือว่าเป็นปลอมลายมือชื่อเสมอไป เช่น ชื่อของเจ้าของลงลายมือชื่อคนอื่นโดยตั้งใจให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นลายมือคนอื่นเป็นปลอมเอกสาร

2. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชนเป็น พฤติการณ์ประกอบการกระทำมิใช่ผลที่ต้องเกิดจากการกระทำ เพียงน่าจะเกิดความเสียหาย แต่ไม่เกิดก็เป็นความผิดสำเร็จคือถ้าเอกสารที่ทำปลอมขึ้นมีผู้นำไปใช้ ความเสียหายอาจเกิดขึ้น แก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชนหรือไม่ ถ้าข้อเท็จจริงที่เพียงน่าจะเกิดก็ไม่เป็นความผิด แม้ฐาน พยายามก็ไม่เป็นความผิด ส่วนความเสียหายไม่จำกัดเฉพาะเรื่องทรัพย์สิน อาจจะเป็นเสียหาย อย่างอื่นก็ได้

3. เพื่อให้ผู้อื่นผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงและโดยเจตนาต้องมีเจตนาพิเศษ โดยมีมูลเหตุจูงใจ "เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง"

องค์ประกอบความผิดตามวรรคสอง

1. กรอกข้อความลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด
2. ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น

3. โดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้นั้น
4. เพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือประชาชน
5. โดยเจตนา

1. กรอกรหัสความลง หมายความว่า ทำลงในลักษณะที่ทำให้เข้าใจว่าเป็นข้อความของเจ้าของลายมือชื่อ วิธีการกรอกรหัสความมิได้หมายความว่าเฉพาะแต่การขีดเขียนอาจเป็นการตีพิมพ์ ตีพิมพ์ ใช้ตราประทับ หรือใช้อักษรย่อก็ได้ ข้อความที่กรอกลงในแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใดนั้น ต้องมีลักษณะเป็นเอกสาร ตามความหมายในมาตรา 1 (7)

2. วัตถุแห่งการกระทำ คือแผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น

ข้อสังเกต ตอนนี้กฎหมายยังไม่เรียก "แผ่นกระดาษหรือวัตถุอื่นใด" ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นว่า "เอกสาร" เพราะเพียงแต่มีลายมือชื่อ ไม่มีข้อความอื่นใดในกรณีนี้ยังไม่มีความหมายใด ๆ ต่อเมื่อกรอกรหัสความลงแล้วจึงเรียกว่า "เอกสาร"

3. ซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่น กระดาษหรือวัตถุอื่นใดที่กรอกรหัสความนั้นจะต้องมีลายมือชื่อของผู้อื่นอยู่บนกระดาษ หรือวัตถุอื่นใดนั้นแล้ว

ข้อแตกต่างระหว่างวรรคแรกกับวรรคสอง ถ้าเป็นลายมือชื่อที่ลงไว้โดยมีความหมายเป็นเอกสาร เช่น ลงลายมือชื่อแสดงความเป็นเจ้าของไว้ถ้ามีผู้เอาลายมือชื่อนั้นไปกรอกรหัสความก็เป็นการแก้ไขในเอกสารที่แท้จริง เข้าตามวรรคแรกคือวรรคแรกทำให้หลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ส่วนวรรคสองต้องทำเพื่อนำไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหาย อีกประการหนึ่งลายมือชื่อต้องลงในกระดาษหรือวัตถุอื่นใดที่กรอกรหัสความ เช่นนี้เป็น การกระทำตามวรรคแรก ไม่ใช่วรรคสอง

การได้ลงลายมือชื่อ การได้กระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งมีลายมือชื่อผู้หนึ่ง จะได้มาโดยรับมอบหมายจากผู้หนึ่งนั้น เก็บตกได้มาหรือได้มาโดยประการอื่นก็ได้ เมื่อกรอกรหัสความ เป็น "เอกสาร" ลงไปโดยเจตนา เพื่อนำไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดเสียหายแก่ผู้อื่นแล้ว ก็ เป็นความผิดตามวรรคสอง

4. เพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน ตามวรรคสองต้องได้โดยเจตนาพิเศษ คือเพื่อนำไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหาย ต่างกับวรรคแรก ซึ่ง "กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง" การที่อาจเสียหายเป็นสภาพของการกระทำ"โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหาย"มิใช่ออยู่ในเจตนาพิเศษ เช่น ตามวรรคสอง

อาจเกิดความเสียหาย "เพื่อนำเอาไปใช้" จะต้องได้ความต่อไปว่า อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชน แต่ไม่จำเป็นต้องเกิดการเสียหายขึ้นจริง ๆ และความเสียหายไม่จำกัดเฉพาะเรื่องทรัพย์สิน อาจเป็นความเสียหายอย่างอื่น

ไม่ต้องเอาไปใช้ การกรอกข้อความลงโดยเจตนา "เพื่อนำเอาไปใช้" ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ไม่ต้องถึงกับการเอาไปใช้จริง ๆ

5. โดยเจตนา คือ เจตนาตามมาตรา 59 และเจตนาพิเศษเพื่อเอาไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือประชาชนตามองค์ประกอบข้อ 4.

2.4.3 เอกสารที่เกิดจากการปลอมทางจิตใจ (Faux Intellectual) ได้แก่ การปลอมที่มองไม่เห็นด้วยตา ถือเป็นเอกสารที่มีข้อความนั้นเป็นเท็จ ชั่วเพียงแต่ปลอมยังไม่เป็นความผิด จะต้องเข้าการกระทำที่กฎหมายบัญญัติไว้จึงจะเป็นความผิด ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 หมวด 2 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร มีมาตราเกี่ยวข้องกับเอกสารที่เกิดจากการปลอมทางจิตใจ คือมาตรา 267 และมาตรา 269

ก. ความผิดฐานแจ้งให้พนักงานจดข้อความเท็จ

มาตรา 267 บัญญัติว่า "ผู้ใดแจ้งเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ จดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน"

องค์ประกอบความผิด

1. แจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่
2. จดข้อความอันเป็นเท็จ

3. ลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน
4. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
5. โดยเจตนา

1. แจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จดข้อความอันเป็นเท็จ ต้องพิจารณาองค์ประกอบข้อ 1 และ 2 ด้วยกัน การกระทำตามมาตรานี้คือแจ้งให้จดข้อความเท็จ ซึ่งอาจแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ การแจ้งให้จดข้อความหมายความว่าแจ้งข้อความต่อเจ้าพนักงานโดยมีการจดข้อความที่แท้จริงไว้เป็นข้อความของผู้แจ้ง ปกติการแจ้งให้จดข้อความย่อมลงลายมือชื่อผู้แจ้งและผู้จดถ้าไม่มีลายมือชื่อดังกล่าว ก็น่าจะถือว่ามี การแจ้งให้จดแล้ว

2. ข้อความอันเป็นเท็จ มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 137 จะต้องเป็นเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่ คือมีหน้าที่โดยตรงที่จะจดข้อความลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการนั้น ๆ

3. ลงในเอกสารมหาชน หรือเอกสารราชการ เอกสารที่บอกให้เจ้าพนักงานจดข้อความ ต้องเป็นเอกสารมหาชน คือเอกสารราชการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้เป็นพยานหลักฐาน

4. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชนมีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 264 คือเป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ มิใช่ผลที่ต้องเกิดขึ้นจากการกระทำเพียง "น่าจะเกิด" แต่ไม่เกิด ก็เป็นความผิดสำเร็จ

5. โดยเจตนา คือเจตนาตามมาตรา 59 โดยผู้กระทำจะต้องรู้ว่าข้อความที่แจ้งให้พนักงานจดนั้นเป็นข้อความเท็จ ถ้าไม่รู้ว่า เป็นข้อความเท็จ ก็ไม่ผิดตามมาตรา นี้ เช่น ลงชื่อเป็นพยานว่าผู้โอนเป็นเจ้าของที่ดินจริง แม้ไม่ใช่ผู้ที่เคยรู้จัก แต่เชื่อว่าเป็นความจริงตามที่รับรอง ไม่รู้ว่าข้อความอันเป็นเท็จไม่ผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 929/2474) ส่วนผู้กระทำจะรู้ว่า การแจ้งนั้น "น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน" หรือไม่ ไม่สำคัญ

๓. ความผิดฐานทำคำรับรองอันเป็นเท็จ

มาตรา 269 บัญญัติว่า "ผู้ใดในการประกอบการงานในวิชาแพทย

กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด ทั้งคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน"

องค์ประกอบความผิด

1. ในการประกอบกิจการงานในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด
2. ทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ
3. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
4. โดยเจตนา

1. ในการประกอบกิจการงานในวิชาแพทย์ กฎหมาย บัญชี หรือวิชาชีพอื่นใด ผู้กระทำตามมาตรานี้ต้องกระทำในการประกอบกิจการงานในวิชาชีพ

(1) "วิชาชีพ" หมายความว่า การประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ พิเศษการแพทย์ กฎหมาย หรือบัญชี เป็นการประกอบกิจการงานที่ต้องทำด้วยความรู้พิเศษอันเป็นวิชาชีพ ส่วน "วิชาชีพ" อื่นใด เช่น วิศวกร นักวิทยาศาสตร์

(2) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องรับอนุญาต การประกอบกิจการงานบางอย่าง ต้องรับอนุญาตตามกฎหมาย เช่น แพทย์ ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ต้องได้รับอนุญาต ถ้าทำไปโดยไม่ได้รับอนุญาตไม่ถือว่าเป็นการกระทำในการประกอบกิจการงานในวิชาชีพนั้น ๆ

(3) การประกอบกิจการงานอันเป็นวิชาชีพ หมายความว่า การทำงานอันใช้ความรู้พิเศษเป็นปกติธุระ ตามปกติย่อมกระทำเพื่อบำเหน็จ แม้บางกรณีจะทำโดยไม่มีบำเหน็จ ก็เป็นการกระทำในการประกอบอาชีพ

(4) ความผิดเฉพาะตัว มาตรา 269 ใช้คำว่า "ผู้ใดในการประกอบกิจการงาน หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพนั้นเป็นผู้กระทำเองคือ เป็นความผิดเฉพาะตัว ผู้มีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้

2. ทำคำรับรองเป็นเอกสารอันเป็นเท็จ เป็นองค์ประกอบในการกระทำจะต้องเกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย เช่น แพทย์ ทำใบตรวจโรคว่าป่วยความจริงไม่

ป่วย หรือมีโรครับรองว่าไม่มีโรค ผู้สอบบัญชีรับรองบุคคลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง วิศวกร ผู้รับรองแบบแปลนที่ไม่ถูกหลักวิชาหรือรับรองการก่อสร้างที่ไม่ถูกต้องตามแผนผัง

3. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 264 คือจะเอาผิดต่อเมื่อการกระทำเป็นไปโดยประการที่ "น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน" เป็นพฤติการณ์ประกอบการกระทำ มิใช่ผลที่ต้องเกิดขึ้นจากการกระทำเพียง "น่าจะเกิด" แต่ไม่เกิดก็เป็นผลสำเร็จ

4. โดยเจตนา คือ เจตนาตามมาตรา 59 ซึ่งหมายความว่ารู้ข้อเท็จจริง ว่าข้อความที่ตนทำคำรับรองนั้นเป็นเท็จ ถ้าผู้กระทำไม่รู้ แม้ความไม่รู้จะเกิดจากความประมาทของตนเอง ก็ไม่มีความผิด เช่น แพทย์ควรจะตรวจพบความมีโรค แต่ตรวจไม่พบ จึงออกใบรับรองว่าไม่มีโรค แพทย์ไม่มีความผิดเพราะไม่ใช่การกระทำไปโดยเจตนา แต่ถ้ารู้ว่าคำรับรองที่สร้างขึ้นเป็นเท็จแล้วก็เป็นความผิด ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องรู้ว่าการทำคำรับรองเท่านั้น "น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน" ก็มีความผิด

2.5 เอกสารที่เกิดจากความผิดฐานอื่น ๆ

ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร นอกจากหมวด 3 ของประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ยังมีเอกสารที่เกิดจากความผิดฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเอกสาร

1. ความผิดฐานปลอมเอกสารอันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของประเทศ ซ่อนเร้น ปิดบัง ซักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้สูญเสียหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งเอกสารหรือแบบใด ๆ อันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐในการระหว่างประเทศ"

องค์ประกอบภายนอก

1. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ ปลอม ทำเทียมขึ้น กักไว้ ซ่อนเร้น ปิดบัง ซักย้าย ทำให้เสียหาย ทำลายหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์

2. ซึ่งเอกสารหรือแบบใด ๆ

3. อันเกี่ยวกับส่วนได้เสียของรัฐในระหว่างประเทศ

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมด้า

2. ความผิดฐานทำอันตรายทรัพย์สิน หรือเอกสารที่เป็นพยานหลักฐาน

มาตรา 142 บัญญัติว่า "ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้หรือส่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เอง หรือส่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม"

องค์ประกอบภายนอก

1. กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (ก) ทำให้เสียหาย (ข) ทำลาย (ค) ซ่อนเร้น (ง) เอาไปเสีย (จ) ทำให้สูญหาย หรือ (ฉ) ทำให้ไร้ประโยชน์
2. ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสาร
3. อันเจ้าพนักงานได้ยึด รักษาไว้หรือส่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐาน หรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
4. ไม่ว่าจะเจ้าพนักงานจะรักษาทรัพย์สิน หรือเอกสารนั้นไว้เองหรือส่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือส่งให้ผู้อื่นรักษาไว้

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

3. ความผิดฐานเจ้าพนักงานทำอันตรายทรัพย์สินหรือเอกสารในปกครอง

มาตรา 158 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครองหรือรักษาไว้หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น"

องค์ประกอบภายนอก

1. เป็นเจ้าพนักงาน
2. ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น
3. ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด
4. อันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครอง หรือรักษาไว้

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

4. ความผิดฐานเจ้าพนักงานทำอันตราย หรือเครื่องหมายที่ประทับที่ทรัพย์สิน หรือ

เอกสาร

มาตรา 159 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ดูแลรักษาหรือเอกสารใด กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ โดยฉกฉวย ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น"

องค์ประกอบภายนอก

1. เป็นเจ้าพนักงาน
2. มีหน้าที่ดูแล รักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด
3. กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่
4. โดยฉกฉวยทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น
5. ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับหรือหมายไว้ที่ทรัพย์สิน หรือเอกสารนั้น ในการปฏิบัติการตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในการยึดหรือรักษาสิ่งนั้น

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

5. ความผิดฐานเจ้าพนักงานปลอมเอกสาร

มาตรา 161 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสารกรอกข้อความในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสาร โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น"

องค์ประกอบภายนอก

1. เป็นเจ้าพนักงาน
2. มีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร
3. กระทำการปลอมเอกสาร
4. โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

6. ความผิดฐานเจ้าพนักงานรับรองเอกสาร อันเป็นหลักฐานแท้

มาตรา 162 บัญญัติว่า ผู้ใดเป็นเจ้าของงาน มีหน้าที่ทำเอกสารรับเอกสาร หรือ กรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

- (1) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้น หรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าที่อื่นเป็นเท็จ
- (2) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความมิได้มีการแจ้ง
- (3) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นนั้นหรือ
- (4) รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ

องค์ประกอบภายนอก

1. เป็นเจ้าพนักงาน
2. มีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความในเอกสาร
3. กระทำการดังต่อไปนี้ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

(ก) รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้นหรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าที่ตน อันเป็นความเท็จ

(ข) รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งความมิได้มีการแจ้ง

(ค) ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องจดหรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความ

เช่นนั้น

(ง) รับรองเป็นหลักฐาน ซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้นมุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นความเท็จ

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

7. ความผิดฐานทำให้เสียหาย ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสาร ที่ได้ส่งไว้ต่อศาลหรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี

มาตรา 185 บัญญัติว่า "ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใดที่ได้ส่งต่อศาล หรือศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี"

องค์ประกอบภายนอก

1. ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์
2. ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด
3. ที่ได้ส่งไว้ต่อศาล หรือที่ศาลให้รักษาไว้ในการพิจารณาคดี

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

8. ความผิดฐานทำอันตรายพินัยกรรมหรือเอกสาร

มาตรา 188 บัญญัติว่า "ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ซึ่งพินัยกรรม หรือเอกสารใดของผู้อื่น ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน"

องค์ประกอบภายนอก

1. ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสียหรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์
2. ซึ่งพินัยกรรม หรือเอกสารอื่นใดของผู้อื่น
3. ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา

9. ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสาร

มาตรา 322 บัญญัติว่า "ผู้ใดเปิดเผยหรือเอาจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสาร เช่นว่านั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด"

องค์ประกอบภายนอก

1. เปิดผนึก หรือเอาไป
2. จดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใด ๆ ของผู้อื่น
3. ซึ่งปิดผนึก
4. การกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

องค์ประกอบภายใน

1. เจตนาธรรมดา

2. มูลเหตุชักจูงอย่างใดอย่างหนึ่ง

(ก) เพื่อลวงรู้ข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารนั้นหรือ

(ข) เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นว่านั้นออกเปิดเผย

10. ความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโฆษณาด้วยเอกสาร

มาตรา 328 บัญญัติว่า "ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพ หรือตัวอักษร ที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกอย่างอื่นกระทำการโดยการกระจายเสียง หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นใด"

องค์ประกอบภายนอก

1. กระทำผิดฐานหมิ่นประมาท

2. ได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วย อักษร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกอย่างอื่น กระทำการโดยการกระจายเสียงหรือโดยการกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น

องค์ประกอบภายใน

11. ความผิดฐานการกระทำให้ เอกสาร ที่เจ้าพนักงานปิด หรือแสดงไว้ หรือสิ่งให้ปิด หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์

มาตรา 369 บัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดๆ ให้ประกาศ ภาพ โฆษณา หรือเอกสารใดที่เจ้าพนักงานผู้กระทำตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หรือสิ่งให้ปิด หรือแสดงไว้หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์"

องค์ประกอบภายนอก

1. กระทำด้วยประการใด ๆ

2. ให้หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์

3. ซึ่งประกาศ ภาพโฆษณา หรือเอกสารใด

4. ที่เจ้าพนักงานผู้กระทำตามหน้าที่ปิด หรือแสดงไว้หรือสิ่งให้ปิดหรือแสดงไว้

องค์ประกอบภายใน เจตนาธรรมดา